

VIRUS LISAVOSTI STROKOV FIŽOLA

(*Bean pod mottle virus* - BPMV)

Virus lisavosti strokov fižola (BPMV) je poleg virusa mozaika soje (SMV), eden najpomembnejših virusov, ki okužujejo sojo. Zelo je razširjen v severni Ameriki, ki je tudi ena največjih proizvajalk soje, našli pa so ga tudi v Kanadi, Južni Ameriki, Nigeriji in Iranu. Okužba vpliva tako na količino kot tudi na kakovost pridelka. Ob močni okužbi je izpad pridelka lahko tudi 10 – 40%. Zgodnje okužbe imajo večji vpliv na pridelek, ravno tako je vpliv na pridelek večji pri mešanih okužbah s SMV. Pri rastlinah okuženih z BPMV je pojavnost glive *Phomopsis* na semenu lahko tudi do petkrat večja v primerjavi z rastlinami brez BPMV.

Povzročitelj

virus lisavosti strokov fižola (*Bean pod mottle virus* – BPMV), rod *Comovirus*, družina *Secoviridae*

Bolezenska znamenja

Slika 1. Bolezenska znamenja na soji okuženi z BPMV (foto: I. Mavrič Pleško)

Bolezenska znamenja okužbe s BPMV na soji so predvsem lisavost mladih listov, pri močnih okužbah pa so listi lahko deformirani. Semena so lahko lisasta ali razbarvana. Bolezenska znamenja so najbolj opazna na mlajših listih. Pri nekaterih sortah lahko pride do razvoja nekroz in občasno celo do propada rastline. Pri visokih temperaturah so bolezenska znamenja lahko neopazna, podobno pa se lahko zgodi tudi kasneje v rastni sezoni po nastavku strokov. V sušnih razmerah se lahko pri okuženih rastlinah stroki slabše oblikovane. V mešani okužbi z virusom mozaika soje (SMV) so znamenja lahko izrazitejša. Včasih je okužba povezana tudi s sindromom zelenih stebel (*green stem syndrome*), ko imajo rastline zelena stebela in liste še potem, ko so stroki že zreli in so tudi okoliške rastline že dozorele.

Razširjenost

Virus je splošno razširjen predvsem v ZDA, našli so ga tudi v Kanadi, Južni Ameriki, Nigeriji in Iranu.

Načini prenosa

Prenos s semenom

Prenos s semenom je pri BPMV manj pomemben, saj ocenjujejo, da je ta le 0,1%.

Prenos s prenašalci

Glavni način prenosa BPMV je s pomočjo prenašalcev. To so različne vrste hroščev, ki se prehranjujejo s sojinimi listi. Glavni prenašalec je *Cerotoma trifurcata*, manj pomembni pa so še *Colaspis brunnea*, *C. lata*, *Diabrotica balteata*, *D. undecimpunctata*, koruzni hrošč (*D. virgifera virgifera*), *Epicauta vittata*, *Epilachna varivestis* in *Odontota horni*.

Varstvo

Podobno kot pri ostalih virusnih boleznih, je varstvo pred okužbo z BPMV izključno preventiva. Vir okužb na njivi je le v majhni meri okuženo seme, saj je delež okuženih semen zelo nizek. Pomembnejši vir okužbe so okuženi pleveli, ki prezimijo, s teh pa jih na mlade rastlinice soje prenašajo hrošči. V ZDA, kjer je virus najbolj razširjen, bolezen obvladujejo s kontrolo prenašalcev, primernim časom sejanja in uporabo zdravega semena.

Besedilo: Irena Mavrič Pleško

Uporabljeni viri:

Giesler LJ., Ghabrial SA., Hunt TE., Hill JH. 2002. Bean pod mottle virus – A threat to US soybean production. *Plant Disease* 86, 1280 - 1289.

Bean pod mottle virus 2015. V: *Compendium of Soybean Diseases*, APS, 201 s.